

HUIS VAN DE **NEDERLANDSE**
PROVINCIES

HNP-Lobbyfiches

Klimaat & Energie

HNP-Lobbyfiche | December 2025

CONTEXT

Europa bevindt zich in een periode van grote instabiliteit, gekenmerkt door oorlog, economische druk, geopolitieke spanningen en toenemende klimaatuitdagingen. Tegen deze achtergrond presenteert de Europese Commissie in haar werkprogramma voor 2026 een blauwdruk voor een onafhankelijk, verenigd en daadkrachtig Europa. De Commissie streeft ernaar om de Europese soevereiniteit te versterken op het gebied van veiligheid, energie, technologie en economie.

Het verlagen van energieprijzen voor huishoudens en bedrijven blijft een van de belangrijkste prioriteiten. Hiermee wil de EU het concurrentievermogen vergroten en de energie-onafhankelijkheid versterken. Om dat te bereiken werkt de EU aan een verbeterde governance van de energie-unie, de modernisering van energie-infrastructuren en het wegnemen van knelpunten bij grensoverstijgende projecten. Zo worden de administratieve lasten verminderd en de elektrificatie en veerkracht van het energiesysteem gestimuleerd. Op deze manier wil de EU koers houden richting de klimaatdoelstellingen voor de komende decennia. Om het concurrentievermogen en de duurzaamheid van de Europese economie voor de komende tien jaar te waarborgen zet de EU in op:

- de versnelling van infrastructuur voor elektrisch opladen;
- de beschikbaarheid van alternatieve brandstoffen voor scheepvaart en luchtvaart;
- betaalbare en duurzame huisvesting. Er is een position paper Housing van de twaalf provincies met zeven aandachtspunten inzake het EU Affordable Housing Plan.

De EU wil dat klimaatadaptatie en paraatheid voor klimaateffecten een vast onderdeel worden van het beleid. Dat betekent onder meer beter beheer van natuurbranden, bescherming van ecosystemen en investeringen in natuurlijk kapitaal.

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

-
-

AFGERONDE ACTIES:

- Inzet op een gedegen samenwerking met de Klimaat & Energie attachés van de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de EU (NL PV EU) voor de periode 2025-2029.
- Monitoren van de implementatie van de Green Deal (klimaatneutraliteit in 2050)
- De behandeling van het Actieplan Betaalbare Energie wordt gemonitord en in overleg met IPO is inbreng geleverd richting EU-instellingen: Raad, EP en het CvdR.
- Inhoudelijke input op de voorstellen inzake de wijziging van de klimaatwet 2040 en het eerste omnibuspakket duurzaamheid.
- Het HNP heeft de gedelegeerde handeling over koolstofarme waterstof gemonitord.
- Verkennen van het EU onderwerp *Affordable Housing* en de gevolgen voor de provincies.

GEPLANDE ACTIES:

- Inhoudelijke input op de herziening van het energiezekerheidskader, de actualisering van de governance van de Energie Unie en de klimaatactie, inclusief uitfasering van subsidies voor fossiele brandstoffen
- Inzet op een gedegen samenwerking met de Klimaat & Energie attachés van de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de EU (NL PV EU) voor de periode 2025-2029.
- Monitoren van het elektrificatie actieplan
- Inhoudelijke input op de strategie voor Small Modular Reactors (SMR)
- Inhoudelijke input op het Klimaatpakket voor de herziening van de nationale doelen en flexibiliteiten in het klimaatbeleidskader.
- Inhoudelijke input op een initiatief voor korte termijn verhuur (in relatie tot Affordable Housing Action Plan)
- Monitoren van de bouwdienstenwet

ThePhoto van PhotoAuthor is gelicentieerd onder CCYSA.

LOBBYDOELEN:

1. Regionaal maatwerk en haalbaarheid moeten voorop staan in de totstandkoming en uitvoering van het EU-klimaatdoel voor 2040, als tussendoel richting 2050.
2. Voldoende financiering en voldoende mogelijkheden uit Europese programma's voor innovaties, technologische ontwikkeling, bottom-up projecten en pilots. Dit ter bevordering van de energietransitie.
3. Doelstellingen inzake klimaat en energie moeten kwalitatieve in plaats van kwantitatieve normering en doelstellingen krijgen. Dit om een gebiedsgerichte aanpak mogelijk te maken, rekening houdend met de schaarse ruimte.
4. De Commissie moet de (grensoverschrijdende) energie-infrastructuur versterken binnen de EU, om de verduurzaming van de energievoorziening te bevorderen en de afhankelijkheid van derde landen te verminderen.

Regionale Economie en Innovatie

HNP-Lobbyfiche | December 2025

CONTEXT

Door geopolitieke ontwikkelingen staat het concurrentievermogen van de Europese Unie onder druk. In september 2024 heeft Mario Draghi zijn rapport met aanbevelingen gepresenteerd om de Europese concurrentiepositie te versterken. Het doel is om economisch sterker te worden, de strategische autonomie te vergroten en de Europese economie duurzaam te laten groeien.

De uitwerking en implementatie van deze aanbevelingen gebeurt via Europees beleid, zoals via het eerder dit jaar gepubliceerde Europees Kompas voor Concurrentievermogen en de Clean Industrial Deal. In het werkprogramma van de Europese Commissie voor 2026 staan meerdere voorstellen die bijdragen aan de implementatie van het Draghi-rapport. Deze voorstellen vallen onder diverse HNP-werkgroepen. De werkgroep regionale economie en innovatie zal zich richten op:

- De Europese innovatiewet
- Het herfstpakket van het Europees Semester met landenspecifieke aanbevelingen
- De wet inzake de Europese onderzoeksruimte
- Het arbeidsmobiliteitspakket

Het HNP signaleert actief over deze voorstellen en levert inbreng op de onderdelen van deze voorstellen die provinciale belangen raken.

Een ander onderwerp dat ook in 2026 veel inzet van het HNP zal vragen, is het pakket met voorstellen voor het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2028-2034. Vanwege de omvang en het belang van dit pakket heeft het MFK een apart HNP-lobbyfiche. Het HNP zal ook eerder gepubliceerde voorstellen monitoren, zoals de start-up en scale-up strategie en de twee omnibuspakketten met vereenvoudigingen voor het bedrijfsleven.

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

-
-

AFGERONDE ACTIES:

- Er is gezamenlijk input geleverd op de consultatie van het Europees Comité van de Regio's over de aangekondigde wetgevingshandeling over overheidsopdrachten (aanbesteden)
- Er zijn vanuit de Nederlandse leden van de ECON-commissie van het Europees Comité van de Regio's amendementen ingediend op het adviesrapport over de wetgevingshandeling over overheidsopdrachten (aanbesteden)
- Namens het Europees Comité van de Regio's heeft gedeputeerde van Gruijthuijsen deelgenomen als observer member aan de Expert Group Industrial Forum, die de Europese Commissie adviseert over innovatie- en industriebeleid.
- Er is door meerdere provincies gereageerd op de consultatie van de Europese Commissie over de Europese innovatiewet
- Er is een signalering geschreven over de in juni 2025 gepubliceerde start-up & scale-up strategie

The Netherlands is an Innovation Leader, performing at 129.1% of the EU average in 2025.

It ranks 3rd among EU Member States, and 4th among the EU and neighbouring countries.

Its performance is below the average of Innovation Leaders in the EU (129.1% vs 131.9% of the EU average in 2025).

GEPLANDE ACTIES:

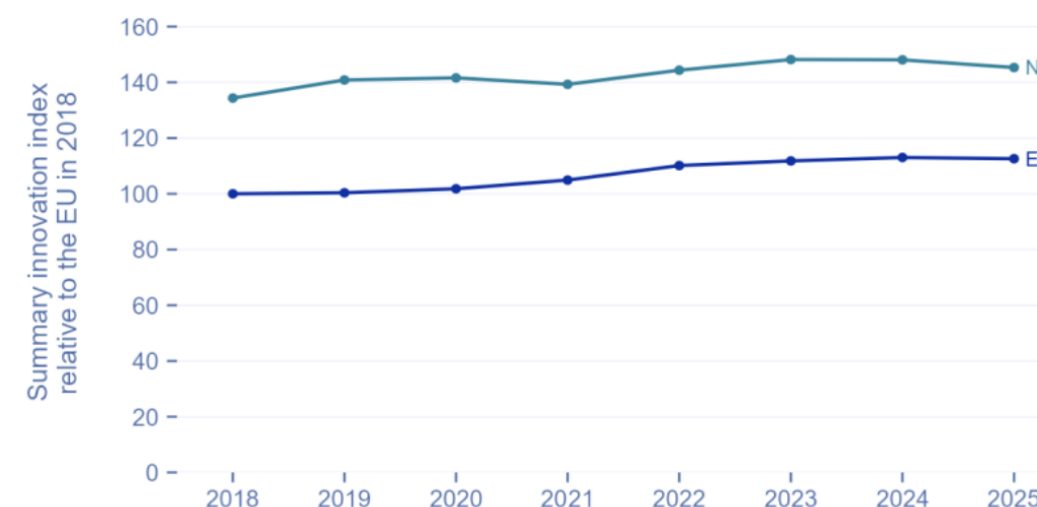
- Signaleringen over de voorstellen die zijn opgenomen in het HNP-werkplan 2026
- Gezamenlijke lobbyacties formuleren en uitvoeren voor het 28th regime for innovative companies, de European Innovation Act en andere dossiers indien noodzakelijk
- Het onderhouden en uitbreiden van het HNP-netwerk op RE&I thema's met de Permanente Vertegenwoordiging bij de EU en het Europees Parlement.
- Het monitoren van Europese ontwikkelingen op de dossiers regionale economie, concurrentievermogen, arbeidsmarkt, toerisme en innovatie.
- Het bijwonen van relevante evenementen.

Innovation Leader ●

Summary innovation index (indexed to EU in 2025): **129.1**

Change vs 2018: ▲ +11.0 Change vs 2024: ▼ -2.8

Performance indicators

LOBBYDOELEN:

1. Vergroot het concurrentievermogen van de EU door in te zetten op samenwerking op basis van excellentie (sterkten)
2. We vragen aandacht voor de regeldruk op het midden- en kleinbedrijf en pleiten voor een brede toegang tot EU-financiering
3. We pleiten voor regionale focus in innovatiebeleid, zodat Europees beleid bijdraagt aan het versterken van regionale ecosystemen en regionale innovatiestrategieën (RIS3/S3).
4. We vragen aandacht voor uitdagingen in de grensoverstijgende arbeidsmarkt, zoals diploma- en vaardighedenerkenning, arbeidsmobiliteit en het aantrekken en behouden van talent in de regio.
5. De provincies bieden hun kennis aan bij het bespreken van landenspecifieke aanbevelingen in het Europees Semester

Regionale Economie – Meerjarig Financieel Kader

HNP-Lobbyfiche | December 2025 | MFK

CONTEXT

De Europese Commissie heeft in juli 2025 een pakket verordeningen voor een Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2028-2034 voorgesteld. Met een fundamentele herziening van het Europese fondsenlandschap. Het grootste deel van de programma's waar regio's momenteel direct middelen uit ontvangen – zoals Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Landbouwfonds en het Europees Sociaal Fonds en delen van Interreg – wordt samengebracht in één Nationaal en Regionaal Partnerschapsplan (NRP Plan), dat centraal door rijk zal worden gecoördineerd. Doel is een Europese focus op vereenvoudiging en meer strategische afstemming per lidstaat. Hiermee wil de Commissie investeringsprogramma's sterker koppelen aan Europese prioriteiten zoals veiligheid, concurrentievermogen, strategische autonomie en de oorlog in Oekraïne, dit alles binnen een krappe MFK-begrotingsruimte.

Lidstaten mogen bestaande regionale uitvoeringsstructuren behouden, dit is echter niet langer verplicht. Documenten als de Regionale Innovatie 3-Strategieën (RIS3) zijn niet meer voorgeschreven. Hierdoor verandert de institutionele basis van de huidige Nederlandse uitvoeringsstructuur wezenlijk. Het NRP Plan stelt de provincies vragen over: governance en partnerschap; borging van regionale regie; rolverdeling tussen Rijk en decentrale overheden.

De trend waarbij het Rijk nieuwe EU-fondsen laat uitvoeren zonder regionale betrokkenheid, is strijdig met het partnerschapsprincipe. Behoud van regionale regie en naleving van het partnerschapsprincipe vormen daarom de kern van de lobby: regionaal beleid voor de regio. Het nieuwe Nederlandse kabinet en de nieuwe Tweede Kamer moeten hun positie ten aanzien van het MFK 2028–2034 nog gaan bepalen. Provincies zullen vroegtijdig invloed uit oefenen op de inrichting van het Nederlandse NRP-model. De Europese Raad zal de besluitvorming eind 2027 afronden. Dit betekent dat provincies gedurende 2025–2027 invloed zullen uitoefenen op zowel de inhoud van de verordeningen als de Nederlandse inzet. In Den Haag wordt een stevige interprovinciale lobby voorzien naar de Tweede Kamer en de betrokken departementen die de Nederlandse positie richting de Raad voorbereiden in aanloop naar de besluitvorming in 2027.

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

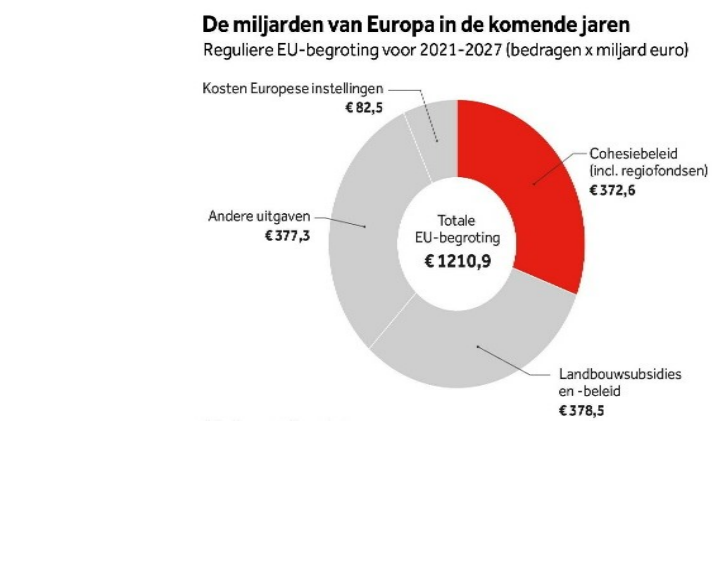
- .
- .

AFGERONDE ACTIES:

- HNP heeft Signaleringen gemaakt over de MFK-voorstellen van juli 2025.
- Vanuit het HNP en i.s.m. met provinciale experts is inbreng geleverd op de BNC-fiches voor de MFK-verordeningen
- Het HNP heeft het initiatief genomen voor een gezamenlijk position paper MFK van de Nederlandse decentrale overheden (VNG, UvW, IPO/HNP)
- Succesvolle inbreng in de Kamerbrief en Kabinetsappreciatie MFK (maart/ oktober), waarin op initiatief van het HNP het belang van het partnerschapsprincipe én het gezamenlijk optrekken van alle overheidslagen is opgenomen.
- Nieuwe afspraken met ministeries over betere samenwerking in de BNC-fase en instructies rond NRRP.
- Er is inbreng gegeven in de eerste en tweede MFK-consultatieronde van de Europese Commissie.
- Nederlandse leden hebben met ondersteuning en inbreng van HNP een MFK-Resolutie vastgesteld namens het Europees Comité van de Regio's, waarin het Nederlands standpunt goed is overgenomen. De Verklaring is door de HNP-voorzitter gedeeld met Nederlandse bewindslieden.
- In de lobbycoalitie EUregions4Cohesion is met meer dan 145 regio's succesvol lobby gevoerd in het Europees Parlement, waarbij alle fracties vertegenwoordigd waren. De druk die Parlement legde op de Commissie, heeft er mede toe geleid dat de Von der Leyen het Commissievoorstel geamendeerd heeft. Dossierhouder Klopman heeft namens deze coalitie gesprekken gevoerd met Eurocommissarissen voor Begroting en Regionaal Beleid.
- HNP dossierhouder Klopman verwierf het rapporteurschap MFK en Cohesiebeleid namens de Assembly of European Regions. In deze functie had hij overleg met directeur-generaal DG Regio over het NRPP.
- Het HNP heeft inbreng gegeven in standpunten van het Comité van de Regio's, de AER, Conference of Periphère and Maritime Regions en de Council of European Municipalities and Regions in lijn met ons MFK-standpunt en visie over de toekomst van het cohesiebeleid.
- Het HNP heeft een succesvolle workshop over het MFK georganiseerd tijdens de IPO Jaarconferentie.
- Het HNP wisselt met regio's uit lidstaten (AT, DUI, DEN, BEL, FI, ZWE) die voor een sobere begroting (lees: minder structuurfondsen) zijn, informatie uit over (nationale) standpunten. Dit heeft concreet geleid tot een gezamenlijk artikel dat mede op de website van het HNP is gepubliceerd.
- Er is structureel inbreng gegeven voor de COTER (Territoriaal Cohesie beleid en EU-budget) commissie in het Comité van de Regio's en de plenaire vergaderingen en in samenwerking met VNG.
- Op initiatief HNP is in samenwerking met een interprovinciale ambtelijke brainstorm een uitvoeringsmodel gemaakt voor het Nationaal en Regionaal Partnerschapsplan in Nederland met als inzet om regionale uitvoering mogelijk te houden.
- Het HNP en IPO organiseerde met de koepels UvW en VNG op 3 december een bijeenkomst over het MFK voor nieuwe Tweede Kamerleden in Den Haag.

GEPLANDE ACTIES:

- Het HNP continueert inzet in CvdR, lobbycoalities en netwerken.
- We benutten deze netwerken om de standpunten van andere lidstaten te beïnvloeden, die volgend jaar onder voorzitterschap van Cyprus over het MFK gaan onderhandelen.
- HNP zet zich in om meer bestuurlijke positie te verwerven in de CEMR (Europese koepel van IPO en VNG).
- Het HNP continueert strategisch overleg van regio's uit de lidstaten (AT, DUI, DEN, BEL, FI, ZWE) die voor een sobere begroting (lees: minder structuurfondsen) zijn.
- Het HNP en IPO zetten met de koepels UvW en VNG in op interbestuurlijke samenwerking met het Rijk op het MFK;.
- We richten ons in 2026 verder in op beïnvloeding van de standpunten van het Europees Parlement als co-legislator in de EU besluitvorming over het MFK.
- We zetten de uitvoeringskennis van de provincies in (via de brainstormgroep) om amendementen in te brengen op de concept MFK-Verordeningen en op de raadsinstructie van Nederland.
- We nodigen vertegenwoordigers van de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU uit om deel te nemen aan onze werkgroep.

Bron: [NOS](#), Reguliere EU-begroting 2021-2027, 2024

Bron: [NOS](#), Budget uit het EU-regiofonds voor Nederland, 2024

LOBBYDOELEN:

1. Een zo groot mogelijk aandeel structuurfondsen voor Nederland na 2027.
2. Meer middelen voor grensoverstijgende en transnationale programma's (Interreg) na 2027.
3. Behoud van en groter aandeel in innovatieve, interregionale samenwerking (*interregional innovation investment instrument*).
4. Na 2027 voldoende investeringsmiddelen voor realiseren klimaat en groene transitie.
5. Regionale uitvoering in maatwerk programma's.
6. Centralisatietrend keren: focus bij cohesiebeleid weg van re-nationalisatie. Terug naar decentralisatie met regionaal zeggenschap.
7. Realiseren dat er voldoende middelen beschikbaar blijven voor ontwikkelde regio's binnen het cohesiebeleid. Trend '*do no harm to cohesion*' keren. Ontwikkelde regio's moeten ook van innovatie-instrumenten gebruik kunnen maken.

Landbouw, Natuur & Milieu

HNP-Lobbyfiche | December 2025

CONTEXT

Begin 2025 heeft de Europese Commissie (EC) een visie gepresenteerd over de toekomst van de landbouw en voedselproductie binnen de EU. Deze visie benadrukt het belang van de landbouwsector en voedselproductie voor voedselzekerheid, economie en leefbare plattelandsgebieden.

Inmiddels heeft de EC het vereenvoudigingspakket voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) gepresenteerd, alsmede een voorstel voor een vernieuwd GLB (vanaf 2028). Dit laatste voorstel maakt onderdeel uit van de voorstellen voor het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (MFK). In samenhang met het toekomstig GLB heeft de EC haar strategie voor generatievernieuwing in de landbouw gepresenteerd. Ook is de Europese Strategie voor Waterbestendigheid een belangrijke strategie die in 2025 is gepubliceerd. Waterbeheer is een van de grootste uitdagingen waar we voor staan op het gebied van gevolgen van de klimaatverandering. Doel is om ervoor te zorgen dat waterbronnen worden beheerd en schaarste en vervuiling worden aangepakt, en het concurrentievermogen van onze waterindustrie wordt vergroot.

In december 2025 worden twee simplificatiepakketten verwacht: één gericht op milieuwetgeving en één op voedsel- en voedselveiligheid. Daarnaast verschijnt de eerste Biotech Act, met speciale aandacht voor gezondheid, voeding en diervoer.

Voor 2026 zijn de volgende voorstellen aangekondigd: een Europese veeteeltstrategie; een herziening van de Richtlijn inzake oneerlijke handelspraktijken binnen de landbouw- en voedselketen; een evaluatie van de Verordening inzake EU-bemestingsproducten; een versimpelingspakket voor voedsel- en voedselveiligheid; de visie 2040 voor visserij en aquacultuur, de Oceanenwet; en de evaluatie van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid.

Tenslotte wordt nog altijd de herziening van de REACH-verordening, die gaat over de evaluatie, registratie en toelating van chemische stoffen, verwacht.

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

-
-
- Landbouw (vacature)

AFGERONDE ACTIES:

- Signaleringen zijn geschreven over het simplificatiepakket van het GLB, de nieuwe GLB-verordening, de strategie voor generatievernieuwing en over de waterweerbaarheidsstrategie.
- Er is door provincies input geleverd op de BNC-procedure voor: de visie voor landbouw en voedsel, het simplificatiepakket van het GLB, de waterweerbaarheidsstrategie, de nieuwe GLB-verordening, defensie-omnibus.
- Het IPO heeft een provinciale positie aangenomen op het GLB. Deze dient nu als basis voor een artikelsgewijze analyse van de nieuwe GLB-verordening die wordt uitgevoerd vanuit de beleidsadviesgroep GLB van het IPO.
- Tijdens het IPO Jaarcongres is er een bijeenkomst met panelgesprek georganiseerd over de toekomst van de landbouw in Europa. Hier heeft o.a. een uitwisseling plaatsgevonden tussen de HNP-dossierhouders Mirjam Sterk en Mariëtte van Leeuwen en Europese stakeholders zoals Europarlementariërs, de PV, de NAJK en een wetenschapper.
- Er is door de provincies Zuid-Holland, Limburg, Overijssel, Flevoland en Noord-Holland gereageerd op de EC consultatie m.b.t. de milieu-omnibus – het simplificatiepakket van milieuwetgeving.
- Er is door het IPO en HNP gereageerd op de consultatie voor de strategie over generatievernieuwing.
- Er is door de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant, Overijssel en Zeeland lobby gevoerd i.r.t. de defensie-omnibus. Een gezamenlijk position paper is gedeeld met de Tweede Kamercommissie defensie en Nederlandse Europarlementariërs in de relevante commissies, alsmede amendementsvoorstellen.
- Gedeputeerde Sterk heeft als ENVE-lid, samen met de vz. En andere NL-delegatieleden in het CvdR, de CvdR-rapporteur op de waterweerbaarheidsstrategie ontvangen voor een werkbezoek op 1 September in Utrecht en input geleverd voor het adviesrapport over de waterweerbaarheidsstrategie. Ook hebben gedeputeerden Sterk en Mol namens de provincies actief bijgedragen op het wateradvies tijdens de ENVE vergaderingen op 2 oktober en 5 December.
- Gedeputeerde Van Leeuwen heeft vanuit de NAT-Commissie bijgedragen aan het debat met Eurocommissaris Hansen en heeft amendementen ingediend op het Comité-rapport over de visie voor landbouw en voeding.
- Boodschappen overgebracht aan vz CvdR Kata Tütto bij bezoek aan NL (o.a. PFAS position paper en water weerbaarheid zaken).

GEPLANDE ACTIES:

- Signaleren op nieuwe Commissievoorstellen en EU ontwikkelingen m.b.t. milieu-omnibus, Biotech Act 1, REACH, een Europese veeteeltstrategie, een herziening van de Richtlijn inzake oneerlijke handelspraktijken binnen de landbouw- en voedselketen, een versimpelingspakket van voedsel- en voederveiligheid, een evaluatie van de Verordening inzake EU-bemestingsproducten; de visie 2040 voor visserij en aquacultuur, de Oceanenwet; en de evaluatie van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid.
- Artikelsgewijze analyse van- en toegespitste IPO positiebepaling op de nieuwe GLB-verordening, op basis van het vastgestelde IPO position paper GLB. Deze boodschappen zullen de HNP-dossierhouders landbouw delen in de lobby. Zowel in het Comité van de Regio's als in gesprekken met Europese stakeholders. Ook is er nauwe afstemming met de dossierhouders regionale economie, i.r.t. de lobby rondom de Nationale en Regionale Partnerschapsplannen.
- Er wordt via de HNP werkgroep LNM verkend of er een gezamenlijke positie kan worden bepaald op de Biotech Act 1.
- Verkenning voor het formuleren van een gezamenlijke IPO positie op de milieu-omnibus.
- Voortzetting (maandelijks) overleggen met het team LVVN en I&W van de PVEU.

LOBBYDOELEN:

1. Stuur op Europees milieubeleid met gezondheid als uitgangspunt, via een integrale aanpak van bodem, water en lucht.
2. Geef provincies ruimte voor maatwerk bij EU-beleid, zodat zij kunnen balanceren tussen natuur, landbouw, industrie en stedelijke ontwikkeling. Gebruik praktijkervaring van decentrale overheden bij regelgeving en voorkom regelstapelings.
 - Borging van provinciale belangen binnen het nieuwe GLB en de voorstellen voor het Europese budget. Hierbij bijzondere aandacht voor:
 - provinciale betrokkenheid bij de invulling en uitvoering van het Nationale en Regionale Partnerschapsplan;
 - behoud van de werkstructuur met agrarische collectieven;
 - ondersteuning van jonge boeren bij bedrijfsovername en verduurzaming;
 - vermindering van administratieve lasten voor overheden en landbouwers;
 - een gezonde economische positie voor boeren en betaalbaar, duurzaam voedsel voor consumenten;
 - versterking van innovatie, kennisdeling en kennisbenutting binnen de sector;
 - flexibele inzet van instrumenten voor opgaven per lidstaat of regio, met in Nederland focus op stikstof, biodiversiteit en water (onder andere via de groenblauwe architectuur);
 - blijvende ruimte voor LEADER als werkwijze en programma.
4. Blijven sturen op een zo volledig mogelijk Europees PFAS-verbod, inclusief pleidooi voor onderzoek en investeringen in alternatieven.

Mobiliteit

HNP-Lobbyfiche | December 2025

CONTEXT

De Duurzame en Slimme Mobiliteitsstrategie (SSMS) vormt een essentieel onderdeel van de Europese Green Deal, met als doel om de uitstoot van mobiliteit in 2050 met 90% te reduceren. Deze strategie biedt het overkoepelende kader voor het toekomstige Europese mobiliteits- en transportbeleid, en is daarmee hét vertrekpunt voor gezamenlijke acties in Brussel op dit terrein. Bezien wordt wat de tussentijdse overeengekomen Europese klimaatdoelstelling van 90% in 2040 voor transport en mobiliteit zal gaan inhouden. Hoewel dit jaar minder nieuwe wetgevende voorstellen op mobiliteit werden verwacht vanuit de Europese Commissie, stonden enkele belangrijke initiatieven op de agenda. In het derde kwartaal verscheen het Investeringsplan voor duurzaam vervoer, dat inzet op de versnelde uitrol van infrastructuur voor schone brandstoffen, alsook de Mededeling inzake High Speed Rail. Daarnaast wordt onder de Clean Industrial Deal nog de Havenstrategie verwacht in Q1 2026. De Industriële Maritieme Strategie staat gepland voor het tweede kwartaal van 2026. Beide laatstgenoemde voorstellen zijn relevant op het vlak van mobiliteit, energie, concurrentievermogen en industrie.

Ook volgen we nauwgezet de herziening van het Connecting Europe Facility (CEF) in het kader van het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (MFK 2028-2034). Het HNP signaleert daarbij over actualiteiten inzake militaire mobiliteit (m.n. dual use infrastructuur, alle modaliteiten), logistieke defensievraagstukken en de rol van de provincies hierin. Het MFK 2028-2034 (juli 2025) is bepalend voor de reikwijdte van de nieuwe Connecting Europe Facility (2028-2034) en is daarom een prioriteit voor het HNP. Voor CEF Transport is 33.9 miljard voorzien en voor militaire mobiliteit specifiek 17.6 miljard euro. Dit betreft een aanzienlijke verhoging. Belangrijke Nederlandse verbindingen die werden opgenomen betreffen Arnhem-Emmerich-Oberhausen op de North Sea-Med corridor. Verder op het comprehensive network werden Groningen-Oldenburg en Antwerpen-Venlo-Monchengladbach genoemd. Tot slot werken de provincies in Brussel nauw samen met netwerken als Polis, ERRIN en CPMR, met als doel beleid te bevorderen dat goed uitvoerbaar is op regionaal niveau.

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

-

AFGERONDE ACTIES:

Er werden signaleringen gemaakt op de volgende voorstellen

- MFK/CEF 2028-2034
- Sustainable Transport Investment Plan
- Connecting Europe through High Speed Rail
- Verder vonden de volgende noemenswaardige bijeenkomsten plaats:
- 2 Corridor bijeenkomsten met de PVEU, IenW, provincies, Buck, Prorail e.a.
- Er vond een werkgroep plaats met de PVEU waarbij CEF/MFK centraal stond.
- Tijdens het IPO jaarcongres 2025 werd een sessie georganiseerd over corridors en militaire mobiliteit
- Tevens werd in oktober een inhoudelijke welkomst bijeenkomst van de HNO werkgroep mobiliteit georganiseerd met de nieuw bestuurlijk verantwoordelijke Gedeputeerde uit Groningen

GEPLANDE ACTIES:

- Nieuwe voorstellen van belang voor de provincies die worden gemonitord en eventueel opgevolgd met lobbyacties, waaronder:
 - Een Duurzaam Transport Investeringsplan (Q4)
 - Een plan voor een Europees hogesnelheidsnetwerk per spoor (Q4)
 - Een Europese Havenstrategie (met raakvlakken met de WG Industrie) (Q1 2026)
 - Een **Industriële** Maritieme Strategie (met raakvlakken met de WG Industrie) (Q2, 2026),
 - Een Automotive package (Q4)
 - *Joint communication Military Mobility* pakket (Q4)
- Het HNP zal de strategische netwerken benutten om de lobbyinzet op de geselecteerde initiatieven uit de Duurzame Mobiliteitsstrategie te optimaliseren. Het betreft o.a. de netwerken: ERRIN (European Regions Research and Innovation Network), POLIS, CPMR (Conference of Peripheral Maritime Regions), AER (Assembly of European Regions).
- Daarnaast worden de gevolgen van de EU klimaatdoelstelling voor 2040 en de ontwikkelingen rond ETS voor het mobiliteitsdossier gemonitord.
- De afstemming met het IPO op mobiliteitsdossiers wordt de komende periode voortgezet en contactpersonen van het EP en relevante Brusselse netwerken worden regelmatig uitgenodigd bij de HNP-werkgroepvergaderingen.
- Het Investeringsplan voor duurzaam vervoer wordt gemonitord en evt. gezamenlijke HNP/IPO inbreng wordt overwogen, o.m. via consultaties en de behandeling van het plan bij de EU-instellingen.
- We monitoren de impact van het nieuwe MFK in juli op de omvang en voorwaarden van de nieuwe *Connecting Europe Facility* (2028-2034).
- Naar aanleiding van de Europese herprioritering omtrent defensie zet het HNP in op het signaleren en communiceren van obstakels en kansen voor de provincie omtrent militaire mobiliteit (TEN-T/CEF), dual-use infrastructuur en logistiek, in afstemming met de HNP werkgroep Industrie en Regionale Economie.

LOBBYDOELEN:

1. CEF, blijft bestaan binnen het nieuwe MFK (2028-2034). Dit instrument moet de mogelijkheid bieden tot financiering van verbindingen op het TEN-T 'core network' en 'comprehensive network', evenals de Urban Nodes, dual use infrastructuur i.h.k.v. militaire mobiliteit en TEN-T havens. Voor Nederland werden in de annex 3 strategische verbindingen aangemerkt voor Groningen, Arnhem en Venlo..
2. Initiatieven zoals het plan voor een Europees Netwerk van Hogesnelheidslijnen moeten bijdragen aan de betere bereikbaarheid van alle regio's en provincies.
3. De Europese Havenstrategie en Industriële Maritieme Strategie dienen zich te richten op strategische autonomie, concurrentiekracht, energietransitie en verbeterde (multimodale) bereikbaarheid van zee- en binnenhavens én het bijbehorende achterland
4. Noodzaak van multimodaliteit in zowel vestedelijkte als plattelandsgregio's met slim ruimtegebruik

Circulaire Economie

HNP-Lobbyfiche | December 2025

CONTEXT

De ambitie van Europa is om in 2030 wereldleider op het gebied van circulaire economie te zijn waarbij circulariteit de drijfveer van innovatie wordt. Circulaire economie wordt gezien als een voorwaarde om de afhankelijkheid van grondstoffen te verminderen en duurzame groei te bevorderen. Europa is voor veel materialen afhankelijk van de rest van de wereld en heeft dus veel baat bij het efficiënt (her)gebruik van schaarse materialen. In deze Commissie periode signaleert het HNP een trend die circulaire economie steeds meer vanuit het perspectief van strategische autonomie en concurrentievermogen benadert. Het circulaire potentieel van de Europese ‘remanufacturing’-markt zal naar verwachting groeien van de huidige waarde van 31 miljard euro naar 100 miljard euro in 2030. Nederlandse provincies vervullen een leidende rol in de circulaire transitie in Europa met vele voorbeeldprojecten.

Door circulariteit centraal te stellen, wordt niet alleen de betaalbaarheid en toegankelijkheid van essentiële materialen verbeterd, maar ook de afhankelijkheid van kritieke en strategische grondstoffen wordt verminderd doordat materialen beter worden hergebruikt en gerecycled. Centraal in de bovenstaande aanpak staat de nieuwe EU **Circular Economy Act** (verwacht 2026). Deze wet beoogt het stimuleren van markten voor secundaire grondstoffen, afval en circulaire producten. Er worden bindende doelen verwacht voor het gebruik van gerecycled of bio-gebaseerd materiaal in producten, om de markt aan te jagen, evenals voorstellen voor herziening van einde-afvalcriteria, digitalisering van sloopvergunningen en uitbreiding van producentenverantwoordelijkheid. Vanuit het HNP is in 2025 al vooruitgelopen op de komst van deze wet met de voorbereiding van een gezamenlijk position paper, dat begin 2026 bestuurlijk wordt afgestemd.

In navolging op de Critical Raw Materials Act zal de Europese Commissie in 2026 het Critical Raw Materials Centre oprichten. Voor provincies is dit relevant, omdat Europa nog sterk afhankelijk is van grondstoffenimport.

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

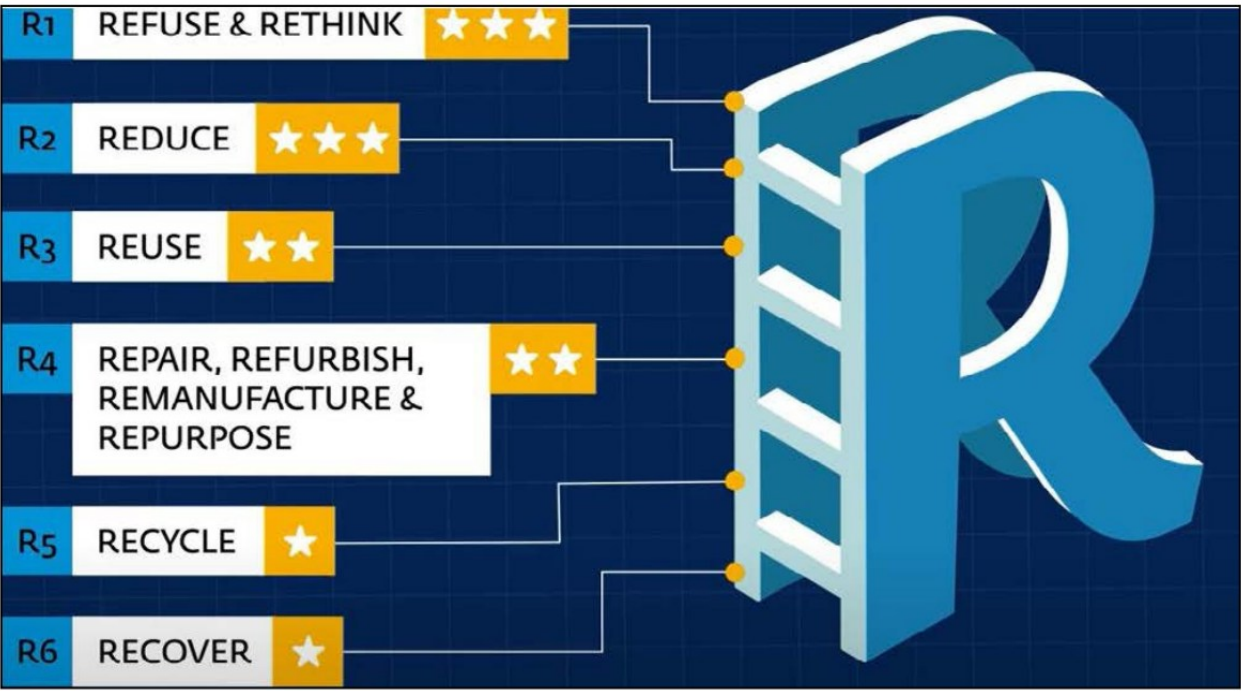
-
-

AFGERONDE ACTIES:

- Het HNP heeft op 27 maart 2025 een [Bioeconomy Strategy Event](#) georganiseerd in het kader van [het gezamenlijk HNP position paper](#) in aanloop naar de herziening van de Bioeconomy Strategy. Het position paper is ook overhandigd aan [Eurocommissaris Roswall op 10 april 2025](#) tijdens haar bezoek aan Nederland. De provinciale, concrete input is zeer goed ontvangen en wordt gebruikt voor toekomstig Europees CE-beleid.
- Daarnaast is in het kader van de Bioeconomy Strategy een gezamenlijk brief samen met minister Walker van Baden-Württemberg gestuurd aan Eurocommissaris Roswall om het belang van regio's bij de implementatie van de strategie te benadrukken.
- Er is gereageerd op verschillende consultaties: Bioeconomy Strategy (gezamenlijk met Baden-Württemberg), Biotech Act, de vereenvoudiging milieuwetgeving en de Circular Economy Act.
- In samenwerking met de inhoudelijke werkgroepen van het IPO is een concept position paper opgesteld in aanloop naar de nieuwe Circular Economy Act (de bestuurlijke afstemming is voorzien begin 2026)
- Er is een werkbezoek gebracht aan de wereldleider van de productie van lagers (SKF in Zweden) op 23 September 2025 over het belang van fiscale maatregelen.

GEPLANDE ACTIES:

- In overleg met de bestuurlijk dossierhouders is afgesteld dat de HNP-werkgroep agenderend gaat zijn op de thema's einde afval status, Circulaire Economiewet en Circulaire Industrie.
- Monitorende rol t.a.v. Europese ontwikkelingen rondom de nieuwe Circular Economy Act, Critical Raw Materials Center en andere initiatieven binnen de Clean Industrial Deal die aan Circulaire Economie raken. Hierover signaleren en informeren we. Waar mogelijkheden zich voordoen leveren we inbreng, benutten van kansen.
- Na vaststelling van het position paper wordt een plan gemaakt om het onder de aandacht te brengen bij stakeholders. Een van de mogelijkheden is een bijeenkomst in Brussel georganiseerd vanuit het CPMR NSC netwerk in samenwerking met het HNP.
- Verkennen van mogelijkheden binnen het CvdR en andere Europese instellingen en belangenorganisatie om onze boodschappen voor het voetlicht te brengen.
- We monitoren de voortgang van de bioeconomy strategy.
- Het IPO is structureel aangehaakt bij de HNP-werkgroep. Daarnaast worden contactpersonen van het EP en relevante Brusselse netwerken onderhouden en uitgenodigd bij de HNP werkgroepvergaderingen.
- Structurele afstemming met HNP werkgroepen Industrie en LNM.

LOBBYDOELEN:

1. Levensduurverlenging: focus hoger op de R-ladder (reduce, reuse, repair, refurbish, recycle).
2. Geharmoniseerde einde-afvalstatus: zorg voor EU-brede, uniforme toepassing.
3. Marktkansen voor circulaire producten: stimuleer vraagcreatie en markt toegang.
4. Circulaire criteria: pas deze consequent toe bij aanbestedingen en in subsidieprogramma's.
5. Fiscale stimulansen: onderzoek mogelijkheden om circulair ondernemen fiscaal aantrekkelijker te maken.
6. Zorg voor verankering van duurzaamheid en circulariteit in het Europees industriebeleid.
7. Zorg voor voldoende budget voor de implementatie van de Circular Economy Act.

INDUSTRIE

HNP-Lobbyfiche | December 2025

HUIS VAN DE **NEDERLANDSE**
PROVINCIES

CONTEXT

De Europese industrie worstelt met mondiale concurrentie, terwijl robuust concurrentievermogen essentieel is voor de transitie naar een schone, groene economie. De Commissie beklemtoont in haar programma 2026 dat een strategische industriële transformatie nodig is. De nadruk ligt daarbij op versterking van twee belangrijke pijlers: (1) energie-intensieve sectoren (zoals staal, chemie, metalen) die hun uitstoot moeten verlagen en concurrerender moeten worden; (2) de **clean-tech** sector, als drijvende kracht achter innovatie en decarbonisatie. Deze focus sluit aan bij de eerder aangekondigde **Clean Industrial Deal**, die de decarbonisatie koppelt aan het concurrentievermogen van de EU. Zo komt er een **Industrial Accelerator Act** ter ondersteuning van strategische sectoren. Wat defensie en veiligheid betreft, erkent de Commissie dat geopolitieke spanningen en strategische afhankelijkheden de noodzaak verhogen voor versterking van de Europese defensie-industrie. Vereenvoudigde publieke aanbestedingen in defensiegevoelige sectoren en een “Qualitative Military Edge”-programma, investering in versterking van communicatiesystemen en beveiliging, waaronder de ontwikkeling van een Europees kritisch communicatiesysteem worden voorgesteld. Het betreft HNP- werkgroepen overstijgende thema's. Het HNP heeft bijzondere aandacht voor verankering van duurzaamheid en versterking van strategische, “made-in-Europe” producten — onder meer door criteria voor overheidsopdrachten.

Daarnaast houdt het HNP rekening met de sector specifiek chemie: het aangekondigde **chemie-industriepakket**, dat al in 2025 vorm kreeg via een actieplan voor de chemische industrie, wordt verder opgevolgd vanwege de impact op decarbonisatie, circulariteit en mkb-actoren. De Biotech Act II; biedt provincies kansen om regionale biotech industrie clusters te versterken. De wetgeving rondom de Advanced Materials Act wordt gemonitord; om lokale hightechindustrieën te versterken, innovatieclusters te ontwikkelen en hoogwaardige banen aan te trekken. Defensie krijgt bijzondere aandacht: aangezien de geopolitieke autonomie wordt gekoppeld aan de industriële strategie. Het HNP volgt ontwikkelingen rond publiek-private samenwerkingen, aanbestedingsregels en strategische capaciteitsopbouw in defensie-gerelateerde ecosystemen.

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

•
•

AFGERONDE ACTIES:

- Inbreng geleverd voor het initiatiefrapport van het Europees Parlement ter reactie op de Clean Industrial Deal van de Europese Commissie (mei)
- Inbreng geleverd voor het initiatiefadvies van het Comité van de Regio's over de Clean Industrial Deal (mei)
- Inbreng afgestemd en geleverd voor het rapport van het Europees Parlement over publieke aanbesteding (mei)
- De raadpleging over de Industrial Decarbonisation Accelerator Act uitgezet en inbreng consultatie Europese Commissie afgestemd (mei/juni)
- Inbreng leveren op het advies van het Comité van de Regio's over het Witboek "Readiness 2030" middels het schaduwrapporteurschap van Gedeputeerde Hoogland

GEPLANDE ACTIES:

- Ontwikkelingen volgen rondom de Clean Industrial deal en de verankering van duurzaamheid in de transitie
- Inbreng leveren op de Industrial Accelerator Act over prioritering van strategische sectoren die van belang zijn voor de regio en het ondersteunen van groene vraagcreatie
- Regionale belangen inbrengen in bestuur van Critical Materials Alliance
- Gericht bijdragen aan de follow-up van het chemie-actieplan, bijvoorbeeld met betrekking tot vergunningen
- Pleiten voor versterking van dual-use innovatie op het gebied van defensie

LOBBYDOELEN:

1. Veranker de rol van decentrale overheden in het industriebeleid door een plaatsgebonden aanpak te hanteren. Regio's zijn de motoren van industriële innovatie en verduurzaming.
2. Stimuleer vraagcreatie voor schone producten door middel van concrete prikkels, zoals publieke aanbestedingsnormen en het uitwerken en verplichten van 'made in Europe' criteria.
3. Verduurzaming van industrie mag geen neveneffect zijn, maar het fundament van het Europese verdienmodel. Veranker daarom duurzaamheid en circulariteit in het Europees industriebeleid en behoud het hoge niveau van klimaat- en milieueisen vanuit de Europese Green Deal.
4. Houd bij defensie-industriebeleid oog voor strategische clusters en de mkb-sector, die een grote rol spelen in relevante ecosystemen. De dual-use van goederen en infrastructuur is essentieel, bijvoorbeeld chiptech, drone-technologie, maar ook textiel voor beschermende kleding.
5. Investeer in de verduurzaming van de industrie en de ontwikkeling dan wel opschaling van sleuteltechnologieën in regionale hotspots met voldoende EU-middelen en sterke regionale inbedding, bijvoorbeeld middels het Competitiveness Fund en de Industrial Decarbonisation Bank.
6. Zorg voor vereenvoudigde wetgeving en snellere processen met behoud van de bescherming van een duurzame leefomgeving, om het testen en opschalen van industriële concepten te faciliteren. Creëer daarbij financieringsfaciliteiten voor het opschalen van innovatieve projecten.

Digitalisering

HNP-lobbyfiche | December 2025

CONTEXT

Digitalisering blijft een topprioriteit voor de Europese Commissie. Snelle technologische ontwikkelingen, internationale concurrentiedruk en afhankelijkheid van buitenlandse systemen vragen om Europese inzet op digitale autonomie en innovatie.

De EU focust op nieuw beleid zoals een **Europees cloudbeleid**, modernisering van wetgeving via de **Digitale Omnibus** en bescherming van data met de **Data Unie Strategie**.

Het bestaande **Digitale Decennium (2020–2030)** richt zich op vier pijlers: digitale vaardigheden, bedrijfsdigitalisering, veilige infrastructuur en toegankelijke publieke diensten. Nederland sluit hierbij aan met de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). Provincies zijn cruciaal voor de uitvoering: zij zorgen voor digitale infrastructuur, datadeling in ketens, AI-toepassingen voor maatschappelijke opgaven, inclusieve dienstverlening en versterking van digitale vaardigheden.

Voor 2026 staat een aantal voorstellen in het werkplan van de Europese Commissie relevant voor provincies:

- Wetgeving voor Europees Cloud- en AI-beleid, met aandacht voor digitale soevereiniteit;
- Een nieuw Meerjarig Financieel Kader (MFK) wordt verwacht, waaronder een Competitiveness Fund. In deze laatste zal de rol van de regio's stevig geborgd moeten worden alsmede de prioriteit voor digitalisering.
- EU-breed cloudbeleid voor overheidsdiensten en aanbestedingen
- Een nieuwe verordening digitale netwerken (eind 2025)
- Wetgeving over kwantumcomputing

Wie?

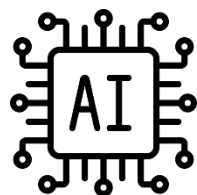
HNP-BESTUURLIJK

-
-

Europese Clusters Digitalisering

In lijn met de nationale kernthema's voor digitalisering en de Europese agenda richt het dossier digitalisering zich op vier prioriteiten: AI, Data, Cloud en Digitale Weerbaarheid. De interne samenwerking tussen HNP, IPO en de provinciehuizen krijgt steeds meer structuur. Samen met het IPO werken we aan de toekomstige digitaliseringsagenda richting 2030.

Afgeronde acties

AI

- Provincies hebben samen met CEMR input geleverd op de opinie van het Comité van de Regio's over het AI Continent Actieplan.
- Bij de Europese Commissie is benadrukt dat regio's en steden cruciaal zijn voor AI-infrastructuur en succesvolle implementatie. Ook is aandacht gevraagd voor uitvoering van de AI-verordening.

Data

- Provincies hebben gezamenlijk gereageerd op de consultatie over de Data Unie Strategie.
- Samen met decentrale koepels is een eerste reactie opgesteld over de rol van data in de Digitale Omnibus.

Cloud

- In 2025 hebben provincies en gemeenten als eerste regionale overheden contact gelegd met de cloudafdeling van de Europese Commissie; vervolgafspraken volgen.
- Provincies zijn door de Europese Commissie uitgenodigd om mee te denken over cloudebruik door decentrale overheden.

Weerbaarheid

- Tijdens het IPO-jaarcongres 2025 is een workshop over cyberveiligheid in provincies georganiseerd, samen met de Europese Commissie, bestuurders en Statenleden.
- Bij de Europese Commissie is benadrukt dat arbeidsmarktkrapte een obstakel vormt voor provincies bij goede bescherming.

Geplande acties per thema

- We inventariseren hoe provincies de 'AI Act' momenteel uitvoeren. Zo dragen we bij aan de bewustwording over AI en aan AI-ontwikkelingen binnen de provincies.
- We zetten ons netwerk in om de regionale contacten in Brussel te versterken op het gebied van AI.

- Weloverwogen datagebruik helpt provincies inwoners te ondersteunen en regionale vraagstukken op te lossen. Binnen de Digitale Omnibus volgen we wetgevingsimpact nauwgezet.
- Eind 2025 presenteert de Commissie de 'Data Unie Strategie' voor een sterker Europees data-ecosysteem. Wij volgen deze en leveren waar nodig gezamenlijke provinciale inbreng.

- We verkennen waar provincies nu tegenaan lopen bij cloudvragen en oplossingen. We leveren de provinciale aandachtspunten aan bij de Europese instellingen voor het aankomende voorstel voor een Europese Cloud verordening.

- De digitale transitie brengt risico's zoals cyberaanvallen en storingen. We delen met de Europese Commissie voorbeelden waar provincies knelpunten ervaren door Europese wetgeving.

LOBBYDOELEN:

1. We analyseren nieuwe Europese wetgeving en geven aandacht aan de regionale stem en voor maatwerk bij het opstellen van Europese kaders voor AI, Data, Cloud en Weerbaarheid.
2. We houden de focus op een werkbare invulling van de Europese digitaliseringsambities, zodat EU-wetgeving en kaders uitvoerbaar blijven voor provincies.
3. Digitalisering is een thema dat voorkomt in veel inhoudelijke dossiers. Provincies vragen mede daarom in Europa aandacht voor het belang van digitalisering in andere opgaven zoals o.a. bij energie, landbouw en mobiliteit.
4. Geheel volgens de gedachte achter de NDS zoeken wij de samenwerking en aansluiting op de beleidsbeïnvloeding van het Rijk en de medeoverheden.